INDEX SCHOLARVM

IN

VNIVERSITATE LITTERARIA GRYPHISWALDENSI

PER SEMESTRE HIBERNVM

ANNI MDCCCLXXIX—LXXX

A DIE XV MENSIS OCTOBRIS

HABENDARVM.

INEST

VDALRICI DE WILAMOWITZ-MOELLENDORFF
COMMENTARIOLVM GRAMMATICVM.

GRYPHISWALDIAE

TYPIS FRID. GVIL. KVNIKE.

MDCCCLXXIX.

VNIVERSITATIS LITTERARIAE GRYPHISWALDENSIS

RECTOR

CAROLVS FR. W. H. HAEBERLIN

CVM

CONCILIO ACADEMICO

S. D.

CIVIBVS ACADEMICIS.

Cum ad sollemne munus accingimur ut grammatico commentariolo lectionum proxima hieme habendarum indicem ornemus, inpium foret nisi maesto simul simulque grato animo praeclari conlegae recordaremur nuper nobis erepti qui grammaticam per plus duodecim lustra in universitate nostra professus singularem plane et eruditionem et eloquentiam in hisce prooemiis scribendis praestitit. ac maestitia quidem facile temperatur, quoniam gravissimum virum cui nec turpem Latous donaverat senectam nec cithara carentem vocatus deduxit Mercurius ad λιμένα ἀνιῶν, ut poeta loquitur familiaris Georgii Friderici Schoemanni. grata vero recordatio ne umquam oblitteretur non veremur: pietate enim qua viros de se bene meritos prosequitur grammatica ceteras artes longe superat omnes. sed neque id volebamus omittere quin vestris studiis, commilitones dilectissimi, denuo commendaremus Schoemanni prooemia quae quidquid ille scripsit doctrina aequant, suavitate superant, et gratum accidit ut versiculum olim a Schoemanno verissime emendatum a dubitationibus defendere possemus, quibus ne ipse quidem fortiter restiterat.

Apollonius Archibii f. s. v. κνώδαλα nobilissimos hos adfert Alcmanis versus qui in unico codice Coisliniano ita scripti sunt εὕδουσιν δ' ὀρέων κορυφαί τε καὶ φάλαγγες πρωτονές τε καὶ χαράδραι, φῦλά τε ἑρπετά θ' ὅσα τρέφει μέλαινα γαῖα θῆρές τ' ὀρεσκῷοι καὶ γένη μελισσῶν καὶ κνώδαλα ἐν βένθεσι πορφυρῆς ἁλός· εὕδουσιν δ' οἰωνῶν φῦλα τανυπτερύγων. Laconicam dialectum ab Alcmane paene puram servari, ita ut in melicis numeris nonnulla admisceat Lesbiaca, pauca epica in hexametris, hodie certissime licet adfirmare. sed subsidia quibus sensim ad hanc scientiam progressi sumus nuper demum conparata sunt et in hoc quidem fragmento pristini coloris vix vestigium relictum est. tamen Schoemanni incorruptum iudicium non latebat et litteram vau in qua sola voce requiritur tantum non conparere manifestam et θ' ὅσσα corruptam esse ex τόσσα. nos mendam inferre dicimus quicumque aliter scribunt: nam et ab Alcmane numquam neglectum esse ϝ in vocabulorum principiis et pronomina relativa apud Laconas a

consona incipere possunt videre quibus oculi sunt. nec alia minus luculenta. tertiae declinationis dativus βένθεσσι duplex flagitat sigma: μελισσᾶν, ὠρέων necessaria; εὕδουσιν immane: ambiguum fortasse utrum Aeolicum εὕδοισι, quod posterioribus lyricis placuit, an vernaculum εὕδοντι praetulerit. sed peregrinam formam admissam esse ubi ad numeros non erat commodior parum est verisimile (atque fieri potest ut Pindarus ipse ad hanc amussim exigendus sit): restituimus igitur et hic et fgm. 34, 4 Doricam. hactenus male sedulam librariorum atticissantium curam abstersimus; quae quoniam in πορφυρῆς non potest culpari alius error circumspiciendus est; obfert se omnium levissimus, itacismus. scripserat Alcman πορφυρεοῖς, tribus illud syllabis efferendum, qualis synizesis alterum exemplum est in tetrametro dactylico θεοῖσι ϝάδη πολύφαμος ἑορτά (34). grammaticorum eorum somnia qui corrupta dialecto decepti θιός vel adeo σιός invexerunt ultro dissipantur. solam respeximus grammaticam, at attendatis quaesumus, commilitones, quantus vigor simul adcreverit antiquae poesi. profunda maris purpurei ubi dicimus, adiectivum ponimus, quod epico more pulcro quidem colorem maris qualis esse solet depingat, peculiari autem vi omnino destitutum sit: contra quod Alcman monstra in purpureis maris profundis cubare voluit, color quoque ad nocturnae quietis tempus quod cum maxime describitur facit. multo hoc pulcrius; atque si antiquissima quaeque cum elegiacorum tum lyricorum carmina perlustraveritis, similem nativae artis saporem non sine magna voluptate percipietis. meminimus Odofredum Muellerum idem de summo poeta monuisse Archilocho; de Pindaricae artis admiratione non nihil fortasse detrahetur: incedit enim ille, ut Homeridarum plerique, κελεύθῳ τίς πολλοὺς ὧδε καὶ ὧδε φέρει. de numeris fragmenti Alcmanici quae et multa et gravissima sunt dicenda huius scriptionis modum excedunt; proponimus tantum ipsos versus quales iustae reliquiarum Alcmanicarum editioni, qua opus est, inserendos esse arbitramur

εὕδοντι δ' ὠρέων κορυφαί τε καὶ φάραγγες
πρωόνές τε καὶ χαράδραι
φῦλά τε ϝερπετὰ τόσσα τράφει μέλαινα γαῖα
καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρεοῖς ἁλὸς
θῆρές τ' ὀρεσκῷοι καὶ γένος μελισσᾶν,
εὕδοντι δ' οἰωνῶν φῦλα τανυπτερύγων.

Alcmani subiungimus Sapphvs fragmentum 56, quod inperite spreta optimorum codicum fide interpolari cum olim gravabamur tum ferendum non esse amplius duximus, postquam hoc uno naevo deformari vidimus perfectissimum Kekulei libellum, quod dignum munus Instituto archaeologico Capitolino nuper obtulit universitas Bonnensis. olim hos versus excerpserat doctus grammaticus (Trypho?) ut ex trisyllabo ὤιον demonstraret vulgari ᾠόν adscribendum esse iota mutum. cuius disputationem altero p. Ch. saeculo exeunte conpilarunt duo homines uti aetate et patria ita multiplici lectione et profusa conpilandi libidine aequales, Herodianus atque Athenaeus, quorum alter hodie a plerisque paene divinis honoribus adfici solet, quasi proprias expromeret divitias, alteri vel pueri maledicunt, quasi nihil non furatus esset; neuter nimirum recte legitur. ex Athenaeo igitur Sapphica haec servavit epitoma φασὶ δή ποτε Λήδαν ὤιον εὑρεῖν; ad Herodianum iure rettulit Lentzius quae in Etymologico Magno s. v. ᾠόν leguntur aliter in

aliis codicibus corrupta, ut tamen recensio facile recuperet φασὶ δή ποταμὸν ληδανὸν ὑακίνθινον πεπυκαδμένον εὑρεῖν ὤιον. unde qui versus exculpebant in hoc miro iudicio conspirabant ut ποταμόν ληδανόν ex ποτε Λήδαν, quod apud Athenaeum est, arbitrarentur corruptum. inde numeri nulli, susque deque cuncta. atqui res simplicissima est; neque residet dubitatio nisi in ultimis voculis, quippe in quarum conlocatione testes dissidant. nescimus utrum Sapphus carmen ex priapeis constiterit κατὰ στίχον repetitis an ex glyconeis κατὰ σχέσιν continuatis intercedente κατὰ περιορισμοὺς ἀνίσους pherecrateo. hyacinthinum ovum· quale esset non intellegebamus: hyacinthinum dici Eurotam libenter audimus, quamquam utrum ab hyacinthis ita dicatur an ab Hyacintho non est quo diiudicemus. haec igitur non sine voluptate lecturum esse Kekuleium speramus

φαῖσι δή ποτα Λήδαν
ὀν ὑακίνθινον πόταμον πεπυκάδμενον ὤιον
εὔρην

Athenaeus XIV 616 sq. librum excerpsit ignoti auctoris, sed vix post III a. Ch. saeculum scriptum, cui cum alia dithyrambographorum debemus fragmenta, tum PRATINAE hyporchema et numeris et verbis et sententiis pariter admirandum. anapaestos κατὰ σχέσιν sine paroemiaco continuatos excipit genus illud quod et vulgo dicitur et ab ipso Pratina dictum est Dorium. quod singulari plane artificio ita conformatum est ut primae tantum periodi membris dactylicis instructae sint, mox sola trochaica metra et solutionibus et detractionibus paene ad Aeschyleam copiam distincta sequantur, denique dactylorum vice ithyphallici fungantur, qua copulatione Pindarus quidem abstinuisse videtur, dithyrambus Atticus vero in primis delectatus est. non possumus facere quin integros adponamus versus, quamquam plerique cum ab aliis tum a Bergkio recte et discripti sunt et emendati.

τίς ὁ θόρυβος ὅδε; τί τάδε τὰ χορεύματα; τίς ὕβρις ἔμολεν ἐπὶ
    Διονυσιάδα πολυπατάγα θυμέλαν; ἐμὸς ἐμὸς ὁ Βρόμιος,
    ἐμὲ δεῖ κελαδεῖν, ἐμὲ δεῖ παταγεῖν ἀν' ὄρεα σύμενον μετὰ Ναιάδων
οἷά τε κύκνον ἄγοντα ποικιλόπτερον μέλος.
τὰν ἀοιδὰν κατέστασε Πιερὶς βασίλειαν· ὁ δ' αὐλὸς
ὕστερον χορευέτω· καὶ γάρ ἐσθ' ὑπηρέτας·
κώμοις μόνον θυραμάχοις τε πυγμαχίαισι νέων θέλοι παροίνων
ἔμμεναι στρατηλάτας.
παῦε τὸν φρυνίου ποικίλου πνοὰν χέοντα,
φλέγε τὸν ὀλεσισιαλοκάλαμον λαλοβαρύοπα βραδυπαραμελορυθμοβάταν
θῶπα τρυπάνῳ δέμας πεπλασμένον.
ἢν ἰδού, ἅδε σοὶ δεξιά, καὶ ποδὸς διαρριφά, θριαμβοδιθύραμβε,
κισσόχαιτ' ἄναξ ἄκουε τὰν ἐμὰν Δώριον χορείαν.

v. 7 θέλει codicis emendavimus, cetera a Bergkio non discrepant. sed v. 9 locum sibi flagitavit Emperii acutissimum inventum, qui φρυνίου ex φρυναίου, πνοάν ex προαν fecit; χέοντα ex ἔχοντα alii quodam modo praeierant. summi critici erat, varium bubonem vario cycno oppositum

pervidere: summi poetae absurdum flatum claris vocibus ita opponere. Pratinas quid cum omnino tum hac conparatione voluerit nihil melius inlustrat quam Aristophanearum ranarum chorus, qui proterve coaxat quoad remigis celeritas κελευστοῦ halitum superat. ac Stygiae quoque paludis incolam Musae Pan Apollo amarunt ἕνεκα δόνακος ὃν ὑπολύριον ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφει. ex v. 10 polysynthetis primum Bergkius egregie recuperavit, alterum codex servavit, tertii primae tres syllabae perierunt; e quibus vulgo ultimam tantum resuscitant, metro iugulato. nec sufficit ut tibia rauco sono ganniens ita incedere dicatur ut rythmum neglegat atque pervertat: hoc etiam velocitate fieri potest. sed uti superbus ales reptili bestiolae oppositus est, ita numerorum volubilitatem eatenus auctam voluit Pratinas, ut tibicinis tarditas frustra salivam perderet. v. 11 initio θυπα traditum est; quo quoniam substantivum obscurari manifestum erat, non male Hartungus θῆτα, quod nobis quoque olim in mentem venerat: donec verum indagavimus.

A Pratina ad Aeschylum eo libentius transimus quod hic poeta, cuius maiestate incorruptam adulescentiae alacritatem acerrime commoveri et ad virtutem excitari ipsi sensimus, senectuti fidissimum socium atque amicum se praebuit ut olim Welckero et Hermanno ita nuper Schoemanno nostro. cuius curae Aeschyleae ut pauca progenuerint duratura, id tamen ab hoc potissimum potestis discere, commilitones, quod in summo Graecorum poeta intellegendo summum est: animum pium atque religiosum, alienum a tristi superstitione ignavaque credulitate, non minus alienum ab adroganti captatae humanis ratiunculis divinae veritatis iactatione. quin Aeschyli tragoedias tamquam sacram scripturam legas, numquam intelleges. contra recenti ab Oresteae lectione si tibi hodierni sapientes declamitaverint, deos Atheniensium natos esse tamquam fumum ex fulgore aut tamquam fungum ex pluvia, ridebis, si in re sacra ridere poteris, sin minus optionem propones sacrilegae absurditati apud inferos aut Ocni asellum pascendi aut Pyriphlegethontem cribro hauriendi, ipse autem admiraberis antiquos illos Athenienses qui ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων. at hercle difficillimum est emendare tragoedias quas ut intellegamus in rebus et sacris et publicis versari debemus sicut eupatrida et Eleusinius. fortasse nos quoque poenas dabimus audaciae, sed profecto non istis iudicibus qui hodie censuram agere se simulant dum ipsi cottidie emendatiunculas procreant bestiolis illis similes quas in Hypani fluvio eadem luce et nasci ferunt et mori. istos βιᾶται ἁ τάλαινα Πειθὼ Προβούλου παῖς ἄφερτος Ἄτας. Ἄκος δὲ πᾶν μάταιον. οὐκ ἐκρύφθη, Πρέπει δὲ φῶς αἰνολαμπὲς πίνος. Κακοῦ δὲ χαλκοῦ τρόπον Τρίβῳ τε καὶ προσβολαῖς Μελαμπαγὲς πέλει Δικαιωθείς, ἐπεὶ Διώκει παῖς ποτανὸν ὄρνιν, Πόλει πρόστριμμα θεὶς ἄφερτον. Λιτᾶν δ' ἀκούει μὲν οὔτις θεῶν· τὸν δ' ἐπίστροφον τῶνδε φῶτα Δίκα καθαιρεῖ. Iustitiae si hoc loco suum tribuimus, Ate fortasse non criminabitur alterum hunc Δίκα δ' ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα θηγάνει Βλάβας Πρὸς Ἄτας θηγάναις μάχαιραν. leguntur haec in ultimo Agamemnonis cantico, de quo habemus quod dicamus. constat ex tribus stropharum paribus quae chorus canit; chorum dicimus, nam Hermanni cum haec tum alia inter singulos choreutas dispescentis errores silere praestat. choro anapaesti Clytaemnestrae respondent, quos idem Hermannus consimili errore antistrophicos reddidit, quasi antistrophicum esse posset carmen recitationi non cantui scriptum, e numeris constans κατὰ σχέσιν continuatis. lacunas igitur et interpolationes quibus

opus est ad hanc sententiam sustentandam valere iubemus. sed alteri stropharum pari subiunctum est ephymnium, constans ex interiectione intra numerorum continuationem non recepta, anapaestis aliquot, denique paucis logaoedis. simile systema primam stropham sequitur constans ex interiectione, anapaestis, logaoedis, iambis. tertiam denique non dissimile excipit, sed hic interiectio in anapaestos recepta est, quorum numerus multo maior, denique logaoedica membra duo, iambicum unum. nihilo tamen socius Godofredus Hermannus auctoritate sua pervicit ut haec inter se respondere crederentur et ut responderent violentissimis mutationibus cogerentur. talia refutare esset otiosi. sunt primae tertiaeque syzygiae ephymnia, iteranda post antistrophos, in codicibus semel scripta, quod de Cyclopis Euripideae parodo Kirchhoffius monuit; alia exempla idem in Aeschyli Choephoron stasimo paene ultimo, in Eumenidum primo ante aliquot annos amicis commonstravit; neque hoc diligentiam eius effugisse credimus. inpetus chori quo tumidi Clytaemnestrae animi sensim restinguuntur donec sceleris eam poeniteat nunc demum ingenti sua vi praeditus est. quod in ultimo ephymnio nemo non sentiet Aeschyleae acerbitatis peritus. in primo, quoniam tradita lectio simul est restituenda, docebimus. incipit igitur chorus planctum, vitae se taedere cum Agamemno per mulierem obierit, tot aerumnis propter mulierem exantlatis. ephymnio Helena devovetur, quam παρετυμολογίζων dicit Ἔριν ἐρίδματον ἀνδρὸς οἰζύν fuisse. remittitur ita lector ad superiorem etymologiam ἑλέναυς ἑλάνωρ ἑλέπτολις, atque ibi quoque Achaei ad Simoenta adpellebant δι' Ἔριν αἱματόεσσαν (hinc etiam profectus Euripides Helenam Ἔριν Δαναῶν dixit in Helenae cantico quod nuper restitutum est in Hermae vol. XIV p. 180). Clytaemnestra non habet quod opponat, nisi ut neget Helenae tantum fuisse facinus. at chorus, quasi non audisset illam, daemonem invocat qui Atridarum domum per mulierum nimiam potentiam everterit

1473 ἐπὶ δὲ σώματος δίκαν κόρακος ἐχθροῦ σταθεὶς ἐννόμως
ὕμνον ὑμνεῖν ἐπεύχεται <νεκρῶν>
"ἰώ,
1455 παράνους Ἑλένα, μία τὰς πολλάς, τὰς πάνυ πολλὰς ψυχὰς ὀλέσασ' ὑπὸ Τροίᾳ,
νῦν τέλεον πολύμναστον ἐπηνθίσω
1461 δι' αἷμ' ἄνιπτον· ἦ τις ἦν τότ' ἐν δόμοις Ἔρις ἐρίδματος ἀνδρὸς οἰζύς."
1475 ΚΛ. νῦν δ' ὤρθωσας στόματος γνώμην κτέ.

adparet nunc demum iustam esse sententiarum continuationem. repetit chorus ephymnium, verum ita ut non sua verba sint sed daemonis. nunc Clytaemnestra consentire potest, nunc ἐννόμως illud v. 1473 tandem vim suam accipit: nunc intellegimus, quod antea sensu erat cassum, daemonem non simpliciter dici naeniam canere, sed eo gloriari quod iure canat naeniam. atque cum antea non sine specie veri de antistrophi integritate dubitatum sit, nos tradita servamus omnia; lacunam manifestam ex usu Euripideo explevimus, sed nihil potest adfirmari nisi intercidisse quod de hymno praedicaretur. etiam in ephymnio tradita restituimus omnia; tantummodo ubi nos τέλεον metro suadente dedimus codices δὲ τελείαν habent, particula proterve interpolata, cum antecedens participium ad vocativum adpositum esse videretur. nam quod librarios latuit, Aeschylum ex verbo ἐπηνθίσω suppleri voluisse substantivum ἄνθος, ut per sanguinem non eluendum ultimus flos effloruisse intellegeretur, cuius sero in-

teriret memoria — id nolumus acerbius castigare. hic enim usus quamvis minime rarus persaepe vel doctissimos fefellit; dixit de eo Hauptius cum alibi tum copiose Op. II 301.

Qui Aeschylum tetigimus ne ab Homero quidem manus continemus. itaque sacrilegium clamabunt qui Alexandrinorum grammaticorum παραδόσεως sese aedituos iactant. Alexandrini Pergamenique grammatici, e quorum doctrina non Homeri tantum sed omnium omnino poetarum studia pendent, non contradicerent; hi veterrima carmina etiam coniciendo emendanda esse crediderunt; nimirum ingentem fecerunt coniecturarum numerum, bonarum et malarum. elegantissime aliquando Lehrsius dixit Aristarcheos non eos esse qui Aristarchi doctrina essent initiati, sed eos quos olim summus iudex se contra esset statuturus: nos igitur confidimus Aristarcheos in novissimo iudicio iudicatum iri Aristarchum et Zenodotum, Lehrsium et Bekkerum. nec Nauckio sua sedes deerit. sed quicumque in unius cuiusvis grammaticorum placita iuraverit, aut rerum ignorationi speciosum novae grammaticae nomen praetenderit, is dextrorsum agetur, nisi potius sinistrorsum.

Ω 292, 3 = 310, 1. Hecuba Priamum iubet a Iove augurium petere

αἴτει δ' οἰωνὸν ταχὺν ἄγγελον ὅς τέ οἱ αὐτῷ
φίλτατος οἰωνῶν καί εὑ κράτος ἐστὶ μέγιστον.

prioris versus ταχύν fortasse soli debetur coniecturae eique serae. nam solis debetur codicibus, contra ἑὸν ἄγγελον habet Papyrus Aristarcho non multo recentior, paraphrasta homo sobrius, Apollonius Dyscolus, scholiasta Townleianus eo grammatico qui IV viros excerpsit antiquior, codicis A scholion intermarginale. nihilo minus falsum est, invectum ex v. 296. v. 293 εὑ paradosis, neque multum valet varia lectio οἱ vel Zenodoti scita coniectura οὗ. in fine traditur μέγιστον et μάλιστα eadem fere auctoritate: eadem etiam absurditate. nam sicut μάλιστα nullam plane admittit explicationem (neque quo pacto μέγιστον ita corruptum sit intellegimus) ita μέγιστον dupliciter perversum. arbitrantur ibi regnum significari quod aquilam in aves exercere nobis Aeschylus primus testatur, sed tradiderat sine dubio Aesopus Iadmonis Samii servus et antiquis fabulis adserit scholiastarum doctissimus Townleianus. poterat igitur etiam hic poeta nosse, sed non poterat ita pronuntiare. οὗ τὸ κράτος τῶν οἰωνῶν ἐστίν, ᾧ Ζεὺς τῶν ἄλλων βασιλείαν ἔδωκεν ὀρνίθων, tale quid expectatur. neque sine causa veteres fabulam circumspiciebant qua cur Iovis ales aquila esset exponeretur. deinde εὑ male ad aquilam referri, cum οἱ modo Iovem significasset, iam Zenodotus rectissime intellexit. negamus ullam explicationem probari posse quin pronomen utrobique eandem faciat significare personam. cur enim nolebat dicere τοῦ καὶ κράτος ἐστὶ μέγιστον? quae cum ita sint et μέγιστον et μάλιστα inperita nobis videntur versus mutilati complementa; et quam male habita haec potissimum rhapsodia (similiterque Θ) Alexandriam pervenerit frequentes satis docent lacunae. quod placeat lenis mutatio suppeditat καί εὑ (sive οἱ) κὰκ κρατός ἐστι (311 σοί vel σευ). aquilam in Iovis capite sedentem vel potius Iovi supervolitantem Aristophanes quoque facit Av. 515 ὁ Ζεὺς γὰρ ὁ νῦν βασιλεύων ἀετὸν ὄρνιν ἕστηκεν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. ineptis quibus hic ipse versus temptatur coniecturis non est cur respondeamus.

Aristophanes Athenas nos deduxit, ac nefas de Schoemanno loquentem rei publicae Atheniensium non libare. memorabilem igitur vocem quam nuper ex lapidibus Atticis surgere

iussit Kirchhoffius leviter obscuratam ostendimus in aureo de Rep. Atheniensivm libello. principium alterius capitis non potest reprehendi ita scriptum τὸ δὲ ὁπλιτικὸν αὐτοῖς, ὃ ἥκιστα δοκεῖ εὖ ἔχειν Ἀθήνησιν, οὕτω καθέστηκε· τῶν μὲν πολεμίων ἥττους τε σφᾶς αὐτοὺς ἡγοῦνται καὶ ὀλείζους, τῶν δὲ συμμάχων, οἳ φέρουσι τὸν [φόρον, καὶ κατὰ γῆν κράτιστοί εἰσιν. prius enuntiatum lacunosum esse ratus est Kirchhoffius, ut est in hanc medicinam paullo propensior: nos vitium sustulimus deleto καί quod in codicibus est post καθέστηκε, ultimae syllabae dittographia. quae secuntur diu est ex quo emendantur, magno molimine, fructu nullo; nam ὀλείζους faciendum esse ex μείζους nemo poterat videre antequam Atticam hanc vocem esse constitit. contra i 14 μειοῦν alienae coniecturae obsecutus huic scriptori concessit Kirchhoffius: nos Xenophonteo vocabulo Archeptolemum aliquem aut Lycurgum usum esse negamus. in traditis autem περὶ δὲ τῶν συμμάχων ὅτι ἐκπλέοντες συκοφαντοῦσιν, ὡς δοκοῦσι, καὶ μισοῦσι τοὺς χρηστούς non tam μισοῦσι displicet quam modeste vel potius absurde additum ὡς δοκοῦσι. adumbravit, ut videtur, scriptor causam socii ad iudicium Atticum delatam καὶ συκοφαντοῦσι καὶ διώκουσι καὶ ἀτιμοῦσιν. lacunis Kirchhoffianis careri potest i 10 ubi haec nobis certe perplacent εἰ νόμος ἦν τὸν δοῦλον ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου τύπτεσθαι ἢ τὸν μέτοικον ἢ τὸν ἀπελεύθερον, πολλάκις ἂν οἰηθεὶς δοῦλον εἶναι τὸν Ἀθηναῖον ἐπάταξες ἄν. codices οἰηθεὶς εἶναι τὸν Ἀθηναῖον δοῦλον ἐπάταξεν ἄν. mutavimus verborum ordinem, et quamvis a difficillima medicina fere refugiamus tamen alteri loco eandem adhibendam esse arbitramur. i 18 civis socius cogitur plebi Atheniensi adulari γιγνώσκων ὅτι δεῖ ἀφικόμενον Ἀθήναζε δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν οὐκ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ, ὅς ἐστι δὴ νόμος Ἀθήνησι, καὶ ἀντιβολῆσαι ἀναγκάζεται ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἰσιόντος του ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός. quae elementorum intervallis distinximus vocabula in finem sententiae traicienda esse particula δή explicite monet, qua non legem publice sancitam sed abusum paene in legis speciem dominantem perstringi manifestatur. proxima paragraphus genuinam veteris Atthidos εὐπίνειαν refert sic scripta ἐμελέτησαν δὲ οἱ μὲν πλοῖον κυβερνῶντες οἱ δὲ ὀλκάδα· οἱ δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ τριήρεσι κατέστησαν, οἱ [δὲ] πολλοὶ ἐλαύνειν εὐθὺς [ὡς] οἷοί τε <εἰσὶν> εἰσβάντες [εἰς ναῦς] ἅτε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες. ὡς iam Leonclavius deleverat; εἰσίν deesse senserat Wachsmuthius, qui quod εὐθύς εἰσιν οἷοί τε scribebat verba soloece conlocabat. sunt conpluria alia quae in hoc libello emendasse nobis videmur, sed seponimus ea: terrent vestigia eorum qui post Kirchhoffium libri sospitatorem huc accesserunt. emendationis instrumentum quaerendum est, quoniam per litteras Attici sermonis nondum rhetorice fucati alterum non accepimus documentum, ex lapidibus. qui describi coepti sunt iam iii et ii a. Chr. saeculo, atque quaecumque ex eius aetatis conlectaneis supersunt fragmenta ut conlecta denuo et emendata proponantur optandum est. legum sacrarum fragmenta uno nomine nos augere posse laetamur. vulgo inter historicos ferunt Themisonem Pallenidis scriptorem. hominem ignotum esse consentiunt, de libri inscriptione diversa comminiscuntur. quae missa facimus quia ipse Themiso librarii errore prognatus est, Pallenis vero nihil aliud significat nisi notam terrae Atticae regionem. Athenaeus enim vi 235 scripserat Κλείδημος δ' ἐν τῇ Ἀτθίδι φησί "καὶ παράσιτοι δ' ᾑρέθησαν τῷ Ἡρακλεῖ." καὶ θέσμιον δ' ἐν Παλληνίδι "ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα καὶ τοὺς παρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προσαιρῶνται (προαιρ. codex) καὶ τοὺς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις." alium ex Pallenidis monumentis titulum paullo ante ex Polemone

proposuerat Athenaeus "τάδε ἄρχοντες καὶ παράσιτοι ἀνέθεσαν κτέ. ita enim haec discribenda sunt. ac fieri potest ut ex eodem auctore θέσμιον sumptum sit; sed neque hoc tam certum est quam videbatur Prellero Polemonis p. 117, quandoquidem Clearchi testimonio Athenaeum quam Polemonem usum esse multo probabilius est, nec Legis Regiae reliquiis haec verba inseri ea de causa debent, quod Pollux ex illa πρωτοπόσεων nomen adfert III 39: is enim mulieres istas in συγγενικῷ nominat, fortasse ex ipso Aristophane; ea vero quae de parasitis profert VI 35 manifesto ex Cratete Atheniensi, Atticarum locutionum conlectore, pendent quem Athenaeus paullo infra excerpsit (235[b] sqq.), nequaquam ex Polemone.

Etiam oratores Attici in Schoemanni sui honorem stipem conferant. quos quoniam ille, quem inscriptionum thesauri fere deficiebant, tamquam iuris Attici fontes tractare solebat, libet declamationis locum proponere, ex quo cum alia minime probanda concludi solent tum capitis deminutionem subisse siquis aut in vincula aliquando fuisset coniectus aut magistratum sortitus esset reprobratus. orationis in Aristogitonem prioris § 30 declamator figura usus exemplificationis, *si quis legem ferret,* inquit, *ut solis in contione verba facere liceret iunioribus aut solis classicis, capitis a vobis damnaretur tamquam perduellis. atqui multo hoc tolerabilius esset quam rogante Aristogitone aliquo contionandi facultatem arripi ab egressis e carcere, natis patre more maiorum caeso, in magistratu ineundo reprobatis* — et sic deinceps. nam quid multa? patet haec non ex lege sumi, sed immania vocari et abominanda quia in Aristogitone sunt aut esse finguntur. qui aliter sentit, etiam ultimum membrum formulae inserat necesse est, τοῖς πονηροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ οὖσιν. ne ipsi quidem credebamus quemquam ex hac paragrapho quidquam conclusisse; sed inviti vel Meierum errore teneri adgnoscebamus. quamquam vacillare quodammodo poterat iudicium propter articulum capiti sententiae male intrusum καὶ μὴν ὅ τι βούλεσθε τούτων ἧττόν ἐστι δεινὸν ἢ εἴ τις ἐξ ὧν οὗτός ἐστι μερῶν εἴποι [τοῖς] βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν ὁ δῆμος τοὺς πατέρας ἢ τοῖς κτέ. recurrit βιάζεσθαι λέγειν § 38. sed fac dixerit declamator quod dixisse eum volunt, nullam tamen meretur fidem, quandoquidem declamator est, isque iuris Attici non ita peritus. namque § 57 difficultates non eludendae sunt nec enodandae sed rescindendae ita ut poletarum polemarchique munia confusa esse concedatur, vocabulumque τοῦ μετοικίου deleatur. et hoc quidem iam iussisse videmus Herwerdenum. nimirum qui omnia resecat quamvis sana, modo aliquatenus eis possit careri, facere non potest quin interdum aegrum feriat membrum. ceteroquin Batavi hanc orationem luculentissimum sibi eligerunt documentum Libanianae rerum Atticarum ignorantiae ostentandae quam in Bakio acerrimis salibus perfricuit Schoemannus. ipse Cobetus ne hodie quidem erubescit Hyperidi hos magistelli Rhodii Cauniive calamistros tribuere. igitur Hyperides, vel quemcumque ex Demosthenis aequalibus nominant, usus est Ctesiphontea et Midiana editis post mortem Demosthenis. eius orationis quam re vera adversus Aristogitonem habuit Hyperides fragmenta aliquot supersunt; unum addimus quod inter incerta fertur. Myrtilus enim Athenaei XIV 616[c] voce γαλεάγρα usus σὺ δέ, ὦ Οὐλπιανέ, inquit, εἰ τὴν γαλεάγραν ζητεῖς, ἔχεις παρ' Ὑπερείδῃ τῷ ῥήτορι· ὅπου δέ, σὺ ζήτει. quoniam Vlpianus tacet, Pollux respondeat, sed ut veniam roget oscitantiae quam Vlpianus non erat commissurus. dicit X 155 γαλεάγραν esse ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Δημοσθένους πρὸς Ἀριστογείτονα. ne spuriam quidem Demosthenis orationem

hinc debebat elicere A. Schaeferus. at Aristogitonis orationes aliquot post Christum natum legebantur, eiusdem procul dubio farinae atque Demadis inutiles declamationes. tam serae aetatis commenta interisse non lugemus. contra ex eis libris qui clarorum saeculi quarti scriptorum nomina mentiti iam medio saeculo tertio in bibliothecas recepti sunt aliquando prosae Graecae qualis diadochorum epigonorumque temporibus scribebatur historia magnam partem concinnabitur, quoniam eius aetatis plura ementiti nominis splendor quam propria virtus conservavit. non sufficit profecto quod constat Ionem Menexenum Hippiam non scriptos esse a Platone, nec orationes Philippicas IV V, in Aristogitonem utramque, adversus Aphobum tertiam a Demosthene, sed scripta haec esse ut Platonica Demosthenicaque viderentur, perinde ac plerasque nobilium hominum epistulas — restat altera quaestionis pars. ubi fuit fraudum fabrica? quando quo consilio qua arte haec ficta sunt? nemo est qui ita interrogatus possit respondere; pauci interrogarunt. en area latissima studiis vestris aperta, commilitones.

Inter libros Schoemanni hodie nullus fortasse rarius legitur quam Agidis et Cleomenis Plutarcheorum editio in qua etiam in fontes vitarum adcurate inquisivit. nec tamen aut novis subsidiis repertis aut subtiliore rerum cognitione parata inutilis is liber redditus est: mutata sane est Plutarchi tractandi ratio, sed ita ut quemvis sobrium pigeat, nedum Schoemannum, qui quam cautissime incedere solebat. sed satis cavisse nobis videmur ne vos, commilitones, his potissimum erroribus abripiamini. itaque exhortationibus parcimus: e re tamen erit diligentius persequi quod in Hermae vol. VIII p. 439 recte quidem sed paullo obscurius dictum est, Epaminondae Plutarchei, quam vitam in primis dolebamus esse interceptam, haud tenue compendium extare apud Pausaniam. qui res Epaminondae satis adcurate (quamquam ineptias numquam non admiscet et Hadriani cultum hic quoque prae se fert) narravit in Boeoticis 13—15 et in Arcadicis 11, 4—9 (de paragrapho decima dubitari potest). quae ex uno loco coniunctim deprompserit discerpta diversis locis proponere callido eruditionis simulatori in deliciis est. ubi vero haec coniunxeris vitam habes Epaminondae absolutam. quam non ex pluribus historicis consutam esse sed ab uno Epaminondae biographo transcriptam omnino probabile est in Pausania, qui Herodotum quidem et Thucydidem penitus inbiberat, sed ex ceteris historicis fortasse nullum legit: certe non novit Isocrateos aut Philistum aut Hecataeum aut Hieronymum aut Polybium aut Posidonium; de Timaeo res nondum certa. iam vero plura scimus. eximia laude dignus est Nissenus qui Philopoemenem Plutarcheum a Pausania excerptum esse subtili et acuta disquisitione demonstravit. itaque summam probabilitatis speciem coniectura eadem in Epaminonda per se habet. sed accedunt argumenta idonea tria quibus vel invitis extorquetur adsensus. laudatur Epaminondas a Pausania tamquam summus Graecorum dux, Λακεδαιμονίων μὲν γὰρ καὶ Ἀθηναίων τοῖς ἡγεμόσι πόλεων τε ἀξίωμα ὑπῆρχεν ἐκ παλαιοῦ καὶ οἱ στρατιῶται φρονήματος τὸ ἴσον ἔχοντες· Θηβαίους δὲ Ἐπαμεινώνδας ἀθύμους τὰς γνώμας καὶ ἄλλων ἀκούειν εἰωθότας ἀπέφηνεν ἐν οὐ πολλῷ πρωτεύοντας. hic quisquis Plutarchum bene novit Boeoti scriptoris patriae amantissimi tantum non ipsa verba audiet. accedit gravius. Epaminondam et Scipionem Africanum minorem uno eoque primo vitarum parallelarum libro conprehensos fuisse demonstravit vir egregie de Plutarcho meritus C. Th. Michaelis. seriem autem vitarum ab eis exorsus est Plutarchus ut summum Graecorum cum summo Romanorum viro componeret. ne quis

in Scipione haereat, ipse Plutarchus dum ad vitam eius provocat Scipionem primum ac summum Romanorum vocat (C. Gracch. 10). alterum argumentum suppeditat epigramma quod in statua Epaminondae fuisse Pausanias dicit. videri poterat hoc vel ipse descripsisse vel aliunde addidisse, nam etiam Philopoemenis vitae carmen subiectum est quod a Plutarcho non sumpsit. sed primum versum etiam Plutarchus habet insertum dissertationis qua ne suaviter quidem secundum Epicurum vivi posse demonstrat capiti decimo sexto. atque copiis ibi se uti quas ad vitas suas componendas undique conlegerat consentaneum est, cum continuo et epigrammatis versus sequatur quod e Posidonio excerptum in Marcelli vita proponit et Epaminondae apophthegma. apophthegmata ex Plutarchi vitis is quoque excerpsit qui Plutarcho librum hoc nomine inscriptum supposuit. alterum igitur tenemus Epaminondae Plutarchei excerptum, quod ubi cum Pausania contuleris uno eoque gravissimo loco adcuratissime conspirare animadvertes. narratiuncula duodecima haec est εἰδὼς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας ἐπικρύπτεσθαι τὰ τοιαῦτα συμπτώματα (agitur de pugna Leuctrica) καὶ βουλόμενος ἐξελέγξαι τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς αὐτῶν οὐχ ὁμοῦ πᾶσι νεκρῶν ἀναίρεσιν ἀλλ' ἑκάστοις κατὰ πόλιν ἔδωκεν, ὥστε πλείονας ἢ χιλίους ὄντας ὀφθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίων. paullo prolixius Pausanias IX 13 11 Ἐπαμεινώνδας δὲ ἐπιστάμενος ὡς ἐπικρύπτεσθαι τὰς συμφορὰς ἀεί ποτε οἱ Λακεδαιμόνιοι πεφύκασιν, ἔφασκεν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν προτέροις αὐτῶν διδόναι τοῖς συμμάχοις, ἐπὶ δὲ ἐκείνοις ἀνελομένοις οὕτω καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἠξίου θάπτειν τοὺς αὑτῶν . . . ἀπέθανον δὲ . . . Λακεδαιμονίων αὐτῶν πλείους ἢ χίλιοι.

Poteramus multa addere, donec aut copia aut voluntas nos deficeret vobiscum confabulandi et quid in arte nostra pulcrum esset quid turpe quid utile quid non edisserendi. debebamus multo plura etiam quam possemus, si per singula nomina deinceps omnia Schoemanni scripta expenderemus, ut quatenus veram viam monstrasset, quatenus ultra eum ars nostra processisset, sive in avia contra eius exemplum deerrasset in clara luce conlocaretur. sed et vires nostras et commentarioli spatium hoc excederet. nec opus est, quae vir bonus in arte promovenda recte facit ea non pro vitae humanae brevitate sed pro artis longitudine durant: κακοὺς δὲ θνητῶν ἐξέφην' ὅταν τύχῃ προθεὶς κάτοπτρον ὥστε παρθένῳ νέᾳ χρόνος. Schoemannum vero grammatica in universitate nostra tamquam ἀρχηγέτην καὶ κτίστην semper colet. nolite oblivisci, commilitones, quam recens in antiquissima hac litterarum sede haec nostra ars sit. ardentem nobis tradidit lampadem qui accenderat: nos ne extinguatur providemus: vos eandem aliquando excepturos esse mementote; mementote Schoemanni.

Dabamus Non. Iun.

I. SCHOLAE THEOLOGORUM.

1) PROFESSORUM ORDINARIORUM.

DR. H. CREMER, P. P. O. DEC.

I) Publice 1) seminari theologici exercitationes ad theologiam dogmaticam pertinentes moderari perget die Mart. hor. VI; 2) societatis homileticae exercitationes moderabitur die Merc. hor. VI. — II) Privatim 1) theologiae dogmaticae partem primam tradet quinquiens p. h. hor. XI; 2) de munere ecclesiastico fungendi ratione disseret quater p. h. hor. def.

DR. C. WIESELER, P. P. O.

I) Publice 1) seminari theologici exercitationes ad Novum Testamentum pertinentes moderabitur die Iov. hor. VI. — II) Privatim 1) tria evangelia, quae dicuntus synoptica, usque ad historiam passionis explicabit quater p. h. hor. X; 2) biblicam Novi Testamenti theologiam tradet quater p. h. hor. XII.

DR. I. GUIL. HANNE, P. P. O.

I) Publice imagine Christianismi sincere depicta rationem, dogmata, argumenta eorum, qui hoc tempore fidei Christianae auctoritatem et omnino religionem impugnant, examinabit die Merc. hor. V. — II) Privatim 1) theologiam dogmaticam adumbrabit bis p. h. hor. XII; 2) theologiam practicam tradet ter p. h. hor. XII.

DR. O. ZOECKLER, P. P. O.

I) Publice seminari theologici exercitationes ad historiam ecclesiasticam pertinentes moderabitur die Lun. hor. VI. — II) Privatim 1) historiam ecclesiae temporum recentiorum inde a rerum sacrarum reformatione tradet sexiens hor. IX.; 2) theologiam symbolicam exponet quinquiens hor. III.

DR. I. WELLHAUSEN, P. P. O.

I) Publice seminari theologici exercitationes in Vetere Testamento versantes moderabitur dieb. Merc. et Sat. hor. XII. — II) Privatim prophetarum, qui aetate Assyriaca viguerunt, libros in Vetere Testamento servatos interpretabitur quinis p. h. scholis hor. V.

2) PRIVATIM DOCENTIS.

LIC. DR. F. GIESEBRECHT, PRIV. DOC.

Privatim isagogen in Veteris Testamenti libros tradet quinquiens hor. IV.

II. SCHOLAE IURECONSULTORUM.

1) PROFESSORUM ORDINARIORUM.

Dr. H. BURCKHARD, p. p. o. dec.

I) Publice ius familiae docebit binis p. h. horis posthac definiendis. — II) Privatim 1) pandectas tradet cotidie hor. XI et XII; 2) in seminario iuridico exercitationes iuris civilis practicas moderabitur die Ven. hor. V et VI.

Dr. C. F. W. HAEBERLIN, p. p. o.

I) Publice exercitationes criminales instituet die Sat. hor. XI. — II) Privatim 1) historiam imperi et iuris Germanici quinquiens p. h. hor. X; 2) ius criminale quinquiens p. h. hor. XI tradet.

Dr. E. R. BIERLING, p. p. o.

I) Publice exercitationes iuris criminalis moderabitur die Sat. hor. XII. — II) Privatim processum criminalem tractabit quater p. h. hor. XII.

Dr. I. BEHREND, p. p. o.

I) Publice ius cambiale docebit binis p. h. horis adhuc definiendis. — II) Privatim 1) ius privatum Germanicum cotidie hor. IX; 2) ius commerciorum quinquiens hor. X tradet; 3) in seminario iuridico exercitationes iuris Germanici et iuris commerciorum moderabitur die Merc. hor. IV et V.

Dr. E. HOELDER, p. p. o.

I) Publice in seminario iuridico exercitationes iuris Romani exegeticas moderabitur die Lun. hor. V et VI. — II) Privatim 1) institutiones et historiam iuris Romani tradet dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. XI et XII; 2) de Romanorum iudiciis privatis dissereret binis p. h. horis.

2) PROFESSORIS EXTRAORDINARII.

Dr. A. FRANKEN, p. p. e.

I) Publice 1) in seminario iuridico exercitationes processus civilis moderabitur die Mart. hor. V et VI; 2) encyclopaediae iuris partem primam sive historicam tractabit bis p. h. hor. XI. — II) Privatim ius civile Borussicum docebit quater p. h. hor. XI.

III. SCHOLAE MEDICORUM.

1) PROFESSORUM ORDINARIORUM.

Dr. F. GROHÉ, p. p. o. dec.

I) Publice de tumoribus disseret die Iov. hor. VI. — II) Privatim 1) pathologiam et therapiam generalem adiuncturus anatomiam pathologicam generalem tradet dieb. Lun. Merc. Iov. Ven. hor. V; 2) cursum anatomiae et physiologiae pathologicae practicum instituet dieb. Lun. et Iov. hor. XII, dieb. Merc. et Sat. hor. VIII et IX.

Dr. IULIUS BUDGE, p. p. o.

I) Publice de organis sensuum disseret die Ven. hor. IX. — II) Privatim 1) anatomiae corporis humani partem primam tradet dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. hor. IX; 2) exercitationes anatomicas moderabitur cotidie hor. X. XI. II. III.

Dr. H. C. A. PERNICE, p. p. o.

I) Publice operationes in phantomate instituendas moderabitur die Sat. hor. XII. — II) Privatim 1) de morbis mulierum disseret dieb. Lun. et Iov. hor. XII; 2) exercitationes clinicas et policlinicas gynaecologicas moderabitur dieb. Mart. Merc. Ven. hor. XII, ceteris diebus hor. VIII.

Dr. FR. MOSLER, p. p. o.

I) Publice de laryngis morbis disseret semel hor. VIII. — II) Privatim 1) pathologiae et therapiae partem alteram exercitationes clinicas additurus docebit dieb. Lun. Mart. Iov. hor. VIII; 2) de diagnostice physica aget bis p. h. hor. IX; 3) exercitationes clinicas et policlinicas medicas moderabitur dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. inde ab hor. IX cum dimid., reliquis diebus inde ab hor. X usque ad hor. XI.

Dr. C. HUETER, p. p. o.

I) Publice de operationibus in capite instituendis disseret dieb. Merc. et Ven. hor. IV. — II) Privatim 1) chirurgiam generalem tradet dieb. Lun. Mart. Iov. hor. IV; 2) exercitationes clinicas et policlinicas chirurgicas moderabitur dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. X et dimid. usque ad hor. XII, dieb. Merc. et Sat. inde ab hor. XI usque ad hor. XII.

Dr. L. LANDOIS, p. p. o.

I) Publice disquisitiones et physiologicas et histologicas eorum commilitonum, qui in his rebus iam magis versati sunt, moderabitur cotidie hor. def. — II) Privatim physiologiae experimentalis partem priorem docebit dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. hor. XII.

Dr. R. SCHIRMER, p. p. o.

I) Publice de selectis ophthalmologiae capitibus disseret die Lun. hor. III. — II) Privatim 1) exercitationes ophthalmoscopicas moderabitur dieb. Iov. et Ven. hor. V; 2) exercitationibus operationum in oculis instituendarum praeerit dieb. Mart. et Ven. hor. III; 3) exercitationes clinicas ophthalmiatricas instituet dieb. Merc. et Sat. hor. III, hominesque oculorum morbis affectos extraneos monstrabit cotidie hor. XII.

Dr. A. EULENBURG, p. p. o.

I) Publice selecta neuropathologiae capita tradet die Merc. hor. XII. — II) Privatim pharmacologiam specialem docebit dieb. Lun. Iov. Sat. hor. XII, dieb. Mart. et Ven. hor. II.

2) PROFESSORUM EXTRAORDINARIORUM.

Dr. C. EICHSTEDT, p. p. e.

I) Publice exercitationes obstetricias in phantomate instituet die Merc. hor. II. — II) Privatim 1) de morbis cutaneis demonstrationes practicas additurus disseret dieb. Lun. et Iov. hor. III; 2) de morbis syphiliticis item demonstrationes practicas adiuncturus aget dieb. Mart. et Ven. hor. III.

Dr. G. HAECKERMANN, p. p. e.

I) Publice de hygieine publica et politia medica aget dieb. Mart. et Sat. hor. II. — II) Privatim de medicina forensi disseret dieb. Lun. Merc. Ven. hor. II.

Dr. R. ARNDT, p. p. e.

I) Publice de corporis humani constitutionibus anomalis disseret bis p. h. hor. def. — II) Privatim psychiatriam universalem et specialem demonstrationes clinicas additurus tradet dieb. Lun. Mart. Iov. hor. IV.

Dr. P. VOGT, p. p. e.

I) Publice orthopaediae capita selecta docebit die Merc. hor. II. — II) Privatim chirurgiae specialis partem eam, quae in morbis extremitatum, fracturis, luxationibus versatur, tradet dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. II.

Dr. P. KRABLER, p. p. e.

I) Publice paediatricen generalem docebit dieb. Mart. et Ven. hor. XII. — II) Privatim infantes aegrotos extraneos monstrabit dieb. Lun. Iov. Sat. hor. XII.

3) PRIVATIM DOCENTIUM.

Dr. A. BENGELSDORFF, priv. doc.

Publice de nutrimentis nec non de diaetetico disseret dieb. Merc. et Sat. hor. IX.

Dr. F. SOMMER, prof., priv. doc.

Privatim elementa anatomiae comparatae tractabit dieb. Merc. et Ven. hor. IV.

Dr. M. SCHUELLER, priv. doc.

I) Publice de operationibus in extremitatibus instituendis disseret dieb. Lun. et Iov. hor. V. — II) Privatim anatomiam chirurgicam demonstrationes additurus tractabit dieb. Mart. et Ven. hor. V.

Dr. F. de PREUSCHEN, priv. doc.

Privatim 1) theoriam artis obstetriciae docebit dieb. Lun. Merc. Iov. hor. VI; 2) pathologiam et therapiam puerperi tractabit dieb. Mart. et Ven. hor. VI.

Dr. A. BUDGE, priv. doc.

Privatim 1) osteologiam et syndesmologiam tractabit dieb. Lun. et Merc. hor. V. — 2) histologiam et anatomiam microscopicam tradet dieb. Mart. et Iov. hor. V.

IV. SCHOLAE PHILOSOPHORUM.

1) PROFESSORUM ORDINARIORUM.

Dr. A. KIESSLING, p. p. o. dec.

I) Publice in seminario philologico interpretabitur 1) Dionysi Halicarnasensis antiquitatum Romanarum librum IV die Merc. hor. X et XI; 2) Statii silvas die Iov. hor. III. — II) Privatim historiam litterarum Latinarum enarrabit quater hor. X.

Dr. F. L. HUENEFELD, p. p. o.

I) Publice examinatorium de rebus chemicis et mineralogicis habebit dieb. Lun. et Mart. hor. XII. — II) Privatim 1) oryctognosiam docebit dieb. Merc. et Iov. hor. XII; 2) mineralogiae historiam tradet dieb. Ven. et Sat. hor. XII.

Dr. E. BAUMSTARK, p. p. o.

I) Publice de constitutione regni Borussici expositurus est die Sat. hor. III et IV. — II) Privatim reditus reipublicae moderandos docebit dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. hor. III.

Dr. A. HOEFER, p. p. o.

Commeatu impetrato scholas non habebit.

Dr. A. H. A. I. MUENTER, p. p. o.

I) Publice plantas cryptogamicas illustrabit die Iov. hor. V et VI et die Ven. hor. V. — II) Privatim pharmacologiam docebit dieb. Lun. et Mart. hor. V et VI.

Dr. F. C. O. l. b. de FEILITZSCH, p. p. o.

I) Publice de calore disseret dieb. Merc. et Sat. hor. XII. — II) Privatim physices experimentalis universalis partem primam, et illam quidem, quae in viribus centralibus et polaribus versatur, docebit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. XII.

Dr. A. H. BAIER, p. p. o.

I) Publice historiam philosophiae recentioris inde a Kantio enarrabit dieb. Merc. et Sat. hor. XI. — II) Privatim logicen et isagogen in philosophiam tradet dieb Lun. Mart. Iov. Ven. hor. XI. — III) Privatissime sed gratis exercitationes philosophicas (Kantii philosophiam interpretaturus) moderari perget.

Dr. H. LIMPRICHT, p. p. o.

I) Publice de selectis quibusdam chemiae locis disseret semel p. h. hor. def. — II) Privatim 1) chemiae partem secundam tradet sexiens p. h. hor. VIII; 2) praxin chemicam una cum professore Schwanert instituet senis et duodenis et tricenis p. h. hor. def.

Dr. GUIL. AHLWARDT, p. p. o.

I) Publice grammaticam linguae Arabicae docebit dieb. Lun. et Iov. hor. IV. — II) Privatim 1) Elmutanabbii carmina interpretabitur dieb. Mart. Merc. Ven. hor. IV; 2) elementa linguae Turcicae tractabit dieb. Lun. et Iov. hor. V.

Dr. F. F. C. E. SUSEMIHL, p. p. o.

I) Publice isagogen in studium Platonis tradet dieb. Merc. et Sat. hor. XII. — II) Privatim rhythmicam et metricam Graecam tractabit dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. hor. V. — III) Privatissime et gratis exercitationes Aristotelicas moderari perget bis p. h. hor. def.

Dr. TH. HIRSCH, p. p. o.

I) Publice in seminario historico exercitationes historicas moderari perget die Mart. hor. VI et VII, geographicas die Sat. hor. VIII et IX. — II) Privatim 1) historiam Graecam inde a saeculo Periclis usque ad pugnam Mantineensem enarrabit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. VIII; 2) historiam Borussicam inde a saeculo XVI usque ad annum 1740 eisdem diebus hor. IX.

Dr. A. PREUNER, p. p. o.

I) Publice 1) exercitationes archaeologicas et mythologicas moderabitur binis p. h. hor. def.; 2) exercitationibus historicis praeerit semel p. h. — II) Privatim historiam et antiquitates urbis Romae atque religionis Romanorum tradet ter p. h. hor. XI.

Dr. GUIL. SCHUPPE, p. p. o.

I) Publice 1) exercitationes philosophicas moderabitur die Merc. hor. VI; 2) de materialismo et de notione animae disseret die Sat. hor. VI. — II) Privatim historiam philosophiae inde a Cartesio enarrabit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. VI.

Dr. H. ULMANN, P. P. O.

I) Publice in seminario historico exercitationes ad historiam medii aevi temporumque recentiorum pertinentes moderabitur die Merc. hor. VIII et IX. — II) Privatim res Germanorum gestas inde a Caroli magni temporibus enarrabit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. XII.

Dr. GUIL. THOMÉ, P. P. O.

I) Publice 1) seminari mathematici exercitationes moderabitur die Merc. hor. X et XI. — II) Privatim 1) mechanicam analyticam docebit dieb. Lun. et Iov. hor. X et XI; 2) geometriam analyticam exponet dieb. Mart. et Ven. hor. X et XI.

Dr. H. SCHWANERT, P. P. O.

I) Publice 1) historiam chemiae enarrabit die Sat. hor. XI; 2) examinatorium et repetitorium chemiae pharmaceuticae offert dieb. Iov. et Ven. hor. IV et V habendum. — II) Privatim 1) chemiam analyticam docebit dieb. Ven. et Sat. hor. III; 2) pharmaciae partem priorem exponet dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. hor. III; 3) praxin chemicam una cum professore Limpricht instituet senis et duodenis et tricenis p. h. hor. def.

Dr. U. DE WILAMOWITZ-MOELLENDORFF, P. P. O.

I) Publice 1) in seminario philologico interpretandum proponet Corneli Taciti dialogum die Sat. hor. X et XI; 2) de imperio Attico disseret die Merc. hor. IV. — II) Privatim 1) de republica Atheniensium disseret dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. IX; 2) Aeschyli Agamemnonem interpretabitur eisdem diebus hor. IV.

Dr. A. GERSTAECKER, P. P. O.

I) Publice de animalium organis genitalibus et propagatione disseret die Merc. hor. X. — II) Privatim animalium morphologiam generalem et comparatam tradet dieb. Lun. Mart. Iov. hor. II.

Dr. AL. REIFFERSCHEID, P. P. O.

I) Publice 1) in seminario Germanico Gotfridi Tristanum tractare perget die Ven. hor. V et VI; 2) Schilleri carmina interpretabitur semel p. h. die Lun. hor. XI. — II) Privatim litterarum Germanicarum historiam usque ad finem saeculi XII enarrabit dieb. Mart. Iov. Ven. hor. XI; 2) grammaticam linguae Germanicae, quae fuit inde a Lutheri temporibus, adumbrabit dieb. Lun. et Iov. hor. XII.

2) PROFESSORUM EXTRAORDINARIORUM.

Dr. BERNH. SCHMITZ, P. P. E.

I) Publice La Divina Commedia di Dante interpretabitur, quantum e re erit, praefaturus de studio linguae Italicae die Iov. hor. II et III. — II) Privatim 1) syntaxin lin-

guae Franco-Gallicae, praecipue historiae grammaticorum atque comparationis linguarum Romanicarum rationem habiturus docebit dieb. Lun. et Mart. hor. II et III; 2) seminarium philologiae Franco-Gallicae et Anglicae eo ordine moderabitur, ut binis horis in utraque lingua disputationes dissertationesque alias voce alias per scripturam faciendas curaturus sit die Merc. hor. II et III, die Sat. hor. X et XI.

DR. C. IESSEN, P. P. E.

Ab officio scholas per hoc semestre habendi liberatus est.

DR. M. SCHOLZ, P. P. E.

I) Publice exercitationes mineralogicas instituet hor. def. — II) Privatim elementa mineralogiae tractabit cum pharmaciae et medicinae studiosis die Merc. hor. II et III.

DR. B. MINNIGERODE, P. P. E.

I) Publice exercitationes in seminario mathematico moderabitur die Sat. hor. X et XI. — II) Privatim 1) calculum differentialem et integralem docebit quinquiens p. h. hor. X; 2) capita selecta physices mathematicae tradet quater p. h. hor. IX.

DR. F. BAUMSTARK, P. P. E.

I) Publice de alcaloidibus disseret die Lun. hor. IV. — II) Privatim 1) chemiam forensem docebit dieb. Mart. et Merc. hor. IV; 2) hygieines partem primam, et eam quidem, in qua de alimentis et cibariis voluptariis eorumque adulterationibus agitur, tradet bis p. h. hor. def.

DR. C. TH. PYL, P. P. E.

I) Publice antiquitates Pomeraniae nec non doctrinam nummorum insigniumque secundum monumenta artium litterarumque tractabit bis p. h. hor. XI. — II) Privatim historiam artium medii novique aevi docebit bis p. h. hor. XI. — III) Privatissime sed gratis exercitationes diplomaticas instituet bis p. h. hor. XI.

3) PRIVATIM DOCENTIUM.

DR. F. VOGT, PRIV. DOC.

I) Publice per posterius trimestre exercitationes Goticas moderabitur semel p. h. hor. def. — II) Privatim grammaticam Theodiscam docebit quater p. h. hor. VIII.

DR. CHR. LUETIOHANN, PRIV. DOC.

Publice Aeschinis de falsa legatione orationem interpretandam proponet die Lun. hor. III.

DR. RICARDUS MUCKE, PRIV. DOC.

I) Publice de sectis politicis, quae hodie in Germania extant, aget die Merc.

hor. VI. — II) Privatim 1) rerum publicarum principia ac fundamenta exponet dieb. Lun. Mart. Iov. hor. IV.; 2) oeconomiae nationalis partem practicam sive politiam oeconomicam docebit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. V. — III) Privatissime et gratis exercitationes societatis politicae moderari perget binis p. h. scholis def.

Dr. H. VARNHAGEN, priv. doc.

I) Publice in societate Romanico-Anglica monumenta antiquissima linguae Franco-Gallicae interpretanda proponet semel p. h. hor. def. — II) Privatim grammaticae historicae Franco-Gallicae partem primam docebit bis p. h. hor. def.; 2) exercitationes veteris et mediae linguae Anglicae secundum Zupitzae libellum „Altenglisches Uebungsbuch" moderabitur bis p. h. hor. def.

ARTIUM MAGISTRI.

G. Bemmann, concent. music. director, publice 1) cantum ecclesiasticum docebit bis p. h. hor. def.; 2) exercitationes cant. moderari perget bis p. h. hor. VI et VII; 3) artem componendi docere perget disserturus de partitura, quae dicitur, atque usu instrumentorum bis p. h.; 4) de relatione harmonica ac modulatione disseret bis p. h. hor. def.

E. Weiland publice artem delineandi docebit quater p. h. hor. def.

H. Range 1) exercitationes gymnicas moderandi praecepta tradet die Mart. hor. VIII vespert.; 2) exercitationes gymnicas moderabitur binis p. h. hor. vesp. def.; 3) instrumenta, quae ad corpora exercenda adhibeantur, cognoscenda curabit hor. def.; 4) artem rudibus batuendi docebit hor. def.

INSTITUTA PUBLICA.

Bibliotheca academica, cui praesunt Hirsch Prof., Dr. Perlbach, I. Cust., Dr. Vogt, II. Cust., assistentibus Babad Dre. et Zachariae Dre., dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. hor. XI—I, dieb. Merc. et Sat. hor. II—IV studiosis patebit.

Museum litterarium curant Professores Zoeckler Bierling Landois Limpricht Ulmann.

Seminari theologici exercitationes reguntur ab Ordine theologorum.

Societatis homiletico-catecheticae studia ac labores moderabitur Cremer Prof.

Seminari iuridici exercitationes moderabuntur Burckhard Prof. Behrend Prof. Hoelder Prof. Franken Prof.

Theatrum anatomicum administrat Budge Prof. assistente Sommer Prof., qui Prosect. munere fungitur, adiutore A. Budge Dre.

Museo anatomico praepositus est BUDGE Prof. adiutoribus SOMMER Prof. et A. BUDGE Dre.

Instituto physiologico praepositus est LANDOIS Prof.

Instituto pathologico-anatomico praepositus est GROHÉ Prof. adiutore REINHARDT Dre.

Museo pathologico-anatomico praepositus est GROHÉ Prof. adiutore REINHARDT Dre.

Collectis praeparatis pharmaceuticis praeest EULENBURG Prof.

Nosocomio Universitatis praesunt MOSLER Prof. et HUETER Prof. -- administr. KIKHEFEL — calculatore STEMPEL — assistentibus GOTTSCHALK Dre. et LOEBKER Dre. — adiutoribus BAUER et MARSZEWSKI.

Instituti clinici medici curam habet MOSLER Prof. assistente STRUEBING Dre. — adiutore HAECKERMANN.

Instituti clinici chirurgici curam habet HUETER Prof. assistente SCHUELLER Dre. — adiutore KUEHN Dre.

Instituti ophthalmiatrici curam habet SCHIRMER Prof. assistente FRANKE Dre.

Instituti obstetricii curam habet PERNICE Prof. assistentibus BEUMER Dre. et UNRUH Dre.

Instrumenta, quae ad physicen pertinent, custodit DE FEILITZSCH Prof. assistente W. HOLTZ Dre.

Seminari mathematici exercitationes moderabuntur THOMÉ Prof. et MINNIGERODE Prof.

Instrumenta astronomica custodit THOMÉ Prof.

Museo zoologico praeest GERSTAECKER Prof.

Museo botanico praepositus est MUENTER Prof.

Hortum botanicum curant MUENTER Prof., Dr. GOEZE inspector.

Museo mineralogico praepositus est HUENEFELD Prof. adiutore SCHOLZ Prof.

Institutum chemicum moderantur LIMPRICHT Prof. et SCHWANERT Prof. adiutoribus F. BAUMSTARK Prof. HEINZELMANN Dre. JAKOBS Dre.

Seminarium philologicum moderabuntur KIESSLING Prof. et DE WILAMOWITZ-MOELLENDORFF Prof.

Seminarium Germanicum moderabitur REIFFERSCHEID Prof.

Seminarium Gallo-Anglicum moderabitur SCHMITZ Prof.

Seminarium historicum moderabuntur HIRSCH Prof. et ULMANN Prof.

Societatis philosophicae exercitationes moderabitur BAIER Prof.

Gypsothecae et antiquitatum museo praeest PREUNER Prof.

Museo antiquitatum Pomeraniae praeest PYL Prof.

SCHOLAE INDICE HORARIO DESCRIPTAE.

HOR.	THEOLOGICAE.	IURIDICAE.	MEDICAE.	PHILOSOPHICAE.
VIII.			Curs. anat. pathol. pract., bis. Pathol. et therap. spec., ter. De laryngis morb., semel. Exercc. clin. gynaec., ter.	Hist. Graeca, quater. Sem. hist., semel. Exercc. geogr., semel. Gramm. Theod., quater. Chemiae p. II, sexiens.
IX.	Hist. eccl., sexiens.	Ius privatum Germanicum, sexiens.	Anat. corp. hum., quat. Anat. org. sens., semel. De nutrimm. et diaet., bis. Diagnost. phys., bis. Curs. anat. pathol. pract., bis. Exercc. clin. med., quater.	Hist. Boruss., quater. Sem. hist., semel. Exercc. geogr., semel. De rep. Athen., quater. Capp. sell. physices math., quater.
X.	Evv. quae dic. synopt., quater.	Ius commc[illegible]., quinquiens. Historia imperi et iuris Germanici, quinquiens.	Exercc. anat. pract., sexiens. Exercc. clin. med., sexiens Exercc. clin. chirurg., quater.	Hist. litt. Latin., quater. Dion. Hal. IV in sem. phil., semel. Taciti dial. in sem. phil., semel. Sem. Francogall. et Angl., semel. Calc. diff. et integr., quinquiens. Mechan. anal., semel. Geometr. anal., semel. Sem. math., bis. De animall. org. genit., semel.
XI.	Theol. dogm. p. I., quinquiens.	Encyclop. iur., bis. Institutiones et historia iur. Rom., quater. Pandectae, sexiens. Ius priv. Boruss., quater. Ius criminale, quinq. Exercitationes criminales, semel.	Exercc. anat. pract., sexiens. Exercc. clin. chirurg., sexiens.	Hist. philos. recent., bis. Logice, quater. Hist. et res sacrae urbis Romae, ter. Dion. Hal. IV in sem. phil., semel. Taciti dial. in sem. phil., semel. Hist. litt. Germ. p. I, ter.